HELSINKI GRADUATE SCHOOL OF ECONOMICS

Sitra

Otto Toivanen
Aalto-yliopisto ja Helsinki GSE

6.10.2021

UNIVERSITY OF HELSINKI
Aalto University
HANKEN

Sitran tapaisen toimijan rooli

- Oma kokemus on, että Suomi(kin) tarvitsee joustavaa ja aloitekykyistä toimijaa joka saattaa alkuun ja kokeilee uusia toimintamuotoja sekä

1. julkisen sektorin sisällä että
2. julkisen ja yksityisen sektorin rajapinnassa

- Kysymys onkin, miten tällaista toimintaa tulisi

1. järjestää ja resurssoida
2. arvioida

Kaikella toiminnalla on vaihtoehtoiskustannus

- Sitran kulut 2020:
  - Kaikki kulut pl yliopistojen pääomittaminen: lähes 27.4M€
  - Henkilöstökulut: lähes 14M€
- Vertailun vuoksi:
  - VATT:n, Etlan, PT:n ja PTT:n kulut 2020: 5.4M€ + 3.7M€ + 2.2M€ + 2.8M€
  - Yhteensä = 14.1M€
- Mitä muuta tuolla 27M€:lla olisi voitu tehdä? Mikä on Sitran “oikea” koko?

Haaste

- Keskeinen parametri Sitran toimintaa arvioitaessa on investoinnille saatu yhteiskunnallinen tuotto.

- Tämän arviointi on haastavaa, mutta tarpeellista.

- Olisi hyvä aloittaa hankkeiden ja aloitteiden nykyistä paremmasta arvioinnista. Toimintakertomuksesta ei selviä, miten Sitra hankkeita aloittaessaan on suunnitellut niiden arviointia. Arvioinnin suunnittelu ja arvioinnin huomioiminen hankkeen suunnitteluvaiheessa on välttämätöntä arvioinnin onnistumista ajatellen.

- Toimintakertomuksesta ei selviä, miten Sitra päättää aloitteistaan ja projekteistaan. Tätä olisi hyvä tärkeä selventää jatkossa.

Haaste

- Usean hankkeen/toimen kohdalla herää kysymys siitä, onko kyseessä jossain jo tehdyn työn toistaminen, tai työ, jonka olisi voinut jättää muiden (esim. markkinoiden) tehtäväksi. Esimerkkejä:
  - IHAN-yritysohjelma. Mikä on se ulkoisvaikutus, jota Sitra paikkaa tarjoamalla pk-yrityksille koulutusta “luomaan datasta liiketoimintaa”?
  - Digiprofiilitesti sai selville, että “ihmisten on mahdotonta saada selvää siitä, mitä dataa heistä on kerätty ja kenellä kaikilla tiedot ovat käytössään”. Aiheesta löytyy varsin paljon asiantuntijanäkemyksiä pienellä nettihaulla.
  - Missä määrin muistio ”Valtioneuvoston ydin kriisitilanteessa – Covid-19 pandemian paineet suomalaiselle päätöksenteolle” täydentää / on päällekkäinen muiden aiheesta tehtyjen selvitysten kanssa (mm. Huoltovarmuuskeskus)?
  - Pääomarahastosijoitusten lisääminen pk-sektoriin kohdistettuihin sijoituksiin. Onko kyse puhtaasta finanssisijoituksesta, vai onko tavoite paikata jotain (mitä, miten todennettua?) markkinapuutetta?

Aloitteiden tuloksellisuuden arviointi

- Sitran aloitteita ja hankkeita voitaisiin arvioida nykyistä kenties paljonkin paremmin, jos jo niiden suunnitteluvaiheessa kiinnitettäisiin nykyistä enemmän huomiota siihen, miten jälkiarviointi on mahdollista tehdä.

- Suomessa on tarvittavaa osaamista ja aloitteita (esim. Nokso-Koivisto, Sarvimäki, Toivanen 2019. Vaikutusarvioinnit osaksi päätöksentekoa – Miten varmistamme politiikassa, että teemme oikeita asioita. https://www.tpry.fi/edistys-julkaisusarja/edistys-raportit/vaikutusarvioinnit-osaksi-paatoksentekoa-miten-varmistamme-politiikassa-etta-teemme-oikeita-asioita..html)

- Osaamisen ei tarvitse eikä ehkä pidäkään olla Sitrassa.

Se hankalin kysymys

- Jotta Sitran tapainen toimija olisi yhteiskunnallisesti hyödyllinen, tulisi sen kyetä tunnistamaan ja toteuttamaan ne hankkeet ja aloitteet, joiden yhteiskunnallinen tuotto korkea.

- Miten varmistaa tämä?

- Mikä Sitran päätöksentekoprosessissa varmistaa, että hankkeita arvioidaan yhteiskunnallisen tuoton näkökulmasta?